

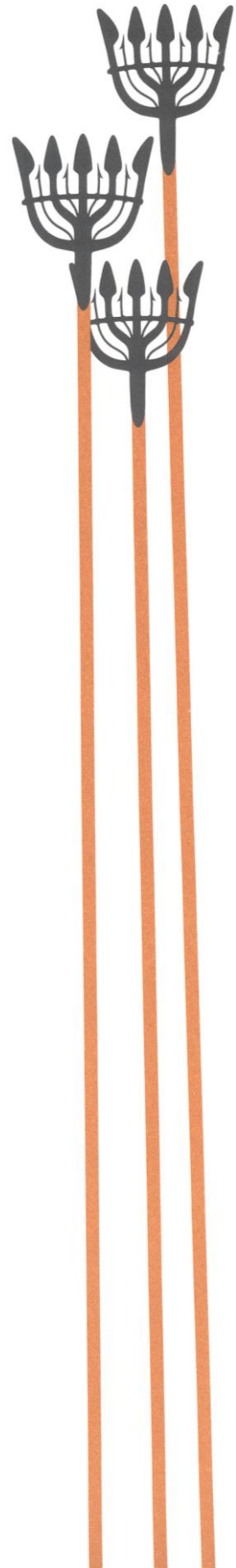
Stenen vid Gissla sträte

Antikvarisk övervakning i samband med återställande av skadad fornlämning.

RAÄ 7:1, Mörrums socken,
Karlshamns kommun

Blekinge museum rapport 2012:3
Mikael Henriksson

Bakgrund

Sommaren 2009 skadades fornlämningen RAÄ Mörrum 7:1 på så vis att den resta stenen blev påbackad av ett transportfordon. Det påföljande, antikvariska ärendet resulterade i ett länsstyrelsebeslut om återställning (dnr 431-1258-10). Konstnär Per Serre utförde konserveringsarbetet och konstruerade ett fundament för stenen. Blekinge museum fick i uppdrag att utföra det antikvariska fältarbetet i anslutning till stenens återställande. Föreliggande avrapportering utgör en redovisning av museets utförda uppdrag. Arbetet har i sin helhet bekostats av Nils Hanssons Logistics AB, Ljungbyhed.

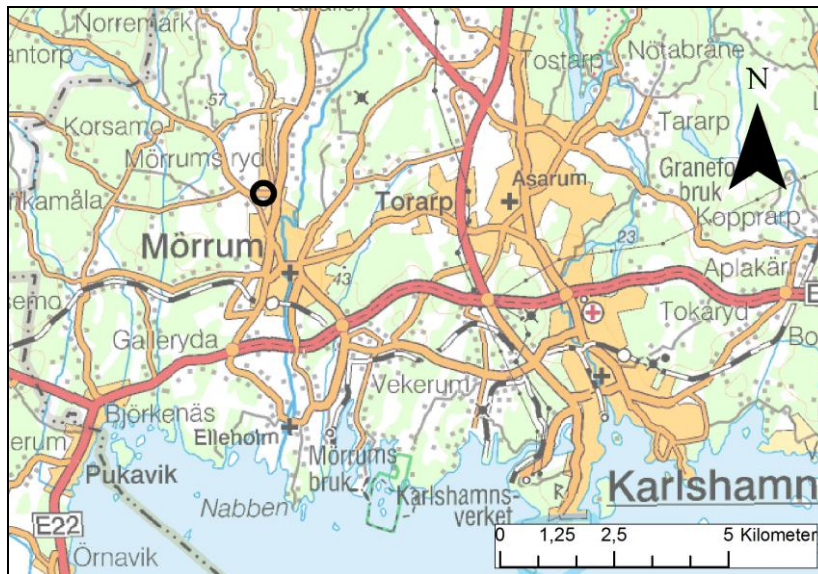

Fig.1 – Utredningsområdet markerat med cirkel.

Topografi och kulturhistoria

Det aktuella undersökningsområdet är beläget i den norra delen av Mörrums tätort, ca 1700 m NNV om kyrkan och 800 m V om Mörrumsån. Kulturmiljöerna i närområdet präglas i stor utsträckning av närheten till ån och mänsklig närvaro har kunnat påvisas med början redan tidigt under mesolitisk tid. Förutom ett flertal stenåldersboplatser är även gravmiljöer från brons- och järnålder kända. Järnåldersgravfältet vid Ekespjället, 2 km söderut, skildrades av dansken Worsaae vid hans genomresa år 1844 (Worsaae 1846 s.17 resp. Henriksson 2008). Platsen hyser ännu ett antal resta stenar in situ. Kulturmiljön vid Gissla sträte har här sannolikt sin närmaste parallell.

Fig.2 – Översikt mot OSO

Fig.3 – Sektion mot Ö.

Fältarbetets genomförande

Det arkeologiska fältarbetet utfördes 2010-09-29. Initialt skars asfalten kring stenen upp varefter bortschaktning och framrensning skedde till en generell nivå om ca 0,5 m under modern vägnivå. Den finrensade delen av den grävda ytan uppgick till ca 14 m². Efter rensning vidtog fotografering i lod och perspektiv. Inmätning av referenspunkter skedde med totalstation och efter fältarbetet upprättades en digital schaktplan utifrån det georefererade lodfotot. Vidare grävdes ytan V om stenen bort varefter sektion mot Ö dokumenterades. Slutligen togs all resterande sten bort under bevakning av arkeolog. Avslutningsvis skedde återställandet av den nu renoverade stenen. Konserveringsarbetet hade då utförts av konstnär Per Serre vilken också planerat för och övervakade själva återställningsarbetet (bilaga 1).

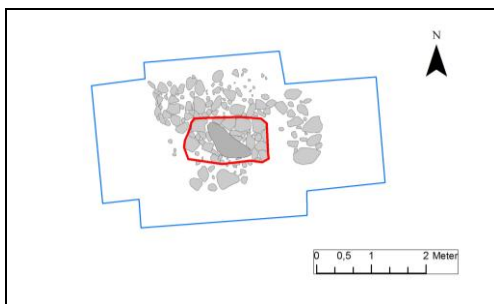

Fig.4 – Planritning Gissla sträte

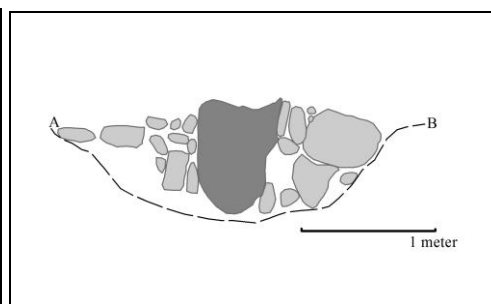

Fig.5 – Sektion mot Ö.

Resultat och diskussion

Det framrensade stenmaterialet var av varierande storlek (se fig 2 resp. 4). En ställvis sporadisk markbeläggning av typen ”packsten” framkom i synnerhet N om den resta stenens avbrutna bas. Denna äldre vägbeläggning utgjordes av stenar om upp till 0,2 m storlek. Övriga, framrensade stenar var upp till 0,35 m stora. Resterna av den tidigare resta stenen mätte 0,95 x 0,35 m och vad som i ytan uppfattades som en rektangulär stenpackning till denna om 1,45 x 0,80 m. Bortgrävningen visade inga spår av gravgömma eller markhorisont med på annat sätt gravrelaterade spår. Genom äldre tiders vägarbete liksom 2009 års påkörning har den resta stenens stenpackning uppenbarligen rubbats, om än i försumbar omfattning. Sektionsritningen påvisade trots detta med rimlig tydlighet att stenen med packning stått in situ sedan förhistorisk tid (se fig 3 resp. 5). Det kan antas att stenen endast är en av flera ursprungliga gravmarkörer på denna plats, och att spår av sådana ännu kan finnas bevarade under markytan i den kringliggande topografin. Återställandet resulterade i att stenen i nykonserverat skick återfick rätt position vid Gissla sträte (bilaga 1).

Figurförteckning

Fig.1 - Utredningsområdet markerat på Översiktskartan

Fig.2 - Översiktsfoto framrensad yta

Fig.3 - Översiktsfoto framrensad sektion

Fig.4 – Renritad planritning

Fig.5 – Renritad sektionsritning

Bilagor

Bilaga1 – Bildbilaga för återställandet av stenen vid Gissla sträte

Källor

Tryckta källor

Worsaae, J.J.A. 1846. Blekingske Mindesmarker fra Hedenhold betragtede i deres Forhold til det øvrige Skandinaviske og Europæiske Oldtidsminder. Köpenhamn

Otryckta källor

Henriksson, M. 2008. Mörrum RAÄ 17. Mörrums sn, Karlshamns kommun. Särskild undersökning. *Blekinge museum rapport 2008:9*.

Övriga källor

FMIS

Lantmäteriets kartarkiv

Diverse handlingar och rapporter i Blekinge museums arkiv.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-1258-10, 2010-09-28

Blekinge museum dnr: 140-0473-10

Undersökningstid: 2010-09-29

Personal: Mikael Henriksson

Läge: Fastighetskartan, blad 3E 6g

Koordinatsystem: Sweref 99 (TM)

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: N,E 6 229 287, 483 991

Dokumentation: Mätdata och digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.

Fynd: Inga fynd

Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2012, ©LMV Ärende nr M2005/2857, ©LMV 2012. Ur Historiska Kartor TM

Bildbilaga återställande av stenen vid Gissla sträte

Per Serre restaurerar stenen från Gissla sträte.

Stenens svetsade passningsform

Stenen placerad i gjutform

Markförberedelser

Uppmätning av påfört material

Stenen placeras i sitt fundament

Stenen efter återställande